

Landbouwcentrum Granen Vlaanderen (LCG) vzw

Graanbericht Nr. 2016.G.11, 27 april 2016

Toestand wintertarwe, triticale en spelt 25-26 april 2016

Deze week werden op 25 waarnemingspercelen (proefpercelen en praktijkvelden) waarnemingen uitgevoerd in de **wintertarwe** op het onbehandeld gewas. In **West-Vlaanderen** (Zwevegem/Sint-Denijs, 4 percelen; Poperinge, 2 percelen; Houtem-Veurne; Koksijde, 2 percelen; Pervijze; Leffinge; Snaaskerke-Gistel; Houtave; Westkapelle/Knokke-Heist), in **Oost-Vlaanderen** (Bottelare, 2 percelen; Kieldrecht, 2 percelen; Nieuwenhove), in **Vlaams-Brabant** (Huldenberg; Korbeek-Dijle; Opwijk) en in **Limburg** (Jeuk; Tongeren, 2 percelen).

Op 2 percelen **triticale** (Bottelare en Sint-Niklaas) werd specifiek de gele roestdruk opgevolgd op onbehandeld gewas.

Ontwikkelingsstadium wintertarwe

Op 7 van de 10 waarnemingspercelen heeft de wintertarwe stadium 32 (tweede knoop) bereikt. Slechts op 4 percelen bevindt de tarwe zich nog in stadium 31, eerste knoop. Op net meer dan een kwart of 26 % van de waarnemingspercelen is de derde knoop voelbaar (stadium 33).

De rassen wintertarwe welke deze week in detail werden opgevolgd waren (rassen in vet worden ook als referentie in de rassenproeven geëvalueerd):

Avatar	Expert	KWS Ozon	Tobak
Bergamo	Henrik	Manager	
Benchmark	Intro	RGT Reform	
Cellule	Kundera	Sahara	

Oogvlekkenziekte in wintertarwe

Oogvlekkenziekte heeft zich niet doorgezet in de wintertarwe.

Deze week werd op slechts 2 percelen oogvlekkenziekte waargenomen. Dit betrof telkens slechts één oogvlek op 40 plantjes.

Besluit oogvlekkenziekte in wintertarwe

Oogvlekkenziekte kan behandeld worden tot stadium 32 (2e knoop). Voor het merendeel van de percelen moet een laatste evaluatie van de aanwezigheid van oogvlekkenziekte nu gebeuren, om na te gaan of een behandeling eventueel nodig is. Op de verst ontwikkelde percelen (vanaf het stadium derde knoop) is een behandeling nog weinig efficiënt. Factoren die het risico op oogvlekkenziekte verhogen, zijn een korte vruchtrotatie, een vroege zaai en rasgevoeligheid.

Oogvlekkenziekte dient bestreden te worden indien 25 tot 35% van de hoofdhalmen een oogvlek vertonen, afhankelijk van de gevoeligheid van het ras. Om een gewasbeoordeling uit te voeren, moeten minstens 40 hoofdhalmen (bij voorkeur 100 hoofdhalmen) verspreid over het perceel beoordeeld worden op de aanwezigheid van oogvlekkenziekte op de hoofdhalmen, na verwijderen van de buitenste bladschede.

Meeldauw (witziekte) in wintertarwe

Meeldauw of witziekte wordt nog steeds slechts sporadisch waargenomen op de waarnemingsvelden. Op de percelen waar de oogvlekken werden waargenomen werden ook witziekte waargenomen. De aantasting is met 2 blaadjes op 120 op het ras Kundera in Poperinge (provincie West-Vlaanderen) en 1 blad op 120 op het ras Cellule in Zwevegem (provincie West-Vlaanderen) nauwelijks vernoemenswaardig.

Bladseptoria in wintertarwe

Septoria of bladvlekkenziekte breidde afgelopen week verder uit.

Op één locatie na, is bladvlekkenziekte overal op minstens de derde bladlaag aanwezig. **De aantasting manifesteert zich in verschillende mate en varieert in functie van locatie, ras en zaaidatum.**

Van de in de onderstaande tabel vermelde rassenproeven worden er in Houtave (provincie West-Vlaanderen, kustpolder) en in Tongeren (provincie Limburg) momenteel de laagste aantastingen vastgesteld. Op de overige locaties is de aantasting doorgaans duidelijk groter, hierbij is de rassenproef te Poperinge (provincie West-Vlaanderen) het ergst aangetast.

		18-19 april					
		Benchmark	Cellule	Henrik	KWS Ozon	Sahara	Tobak
West-Vlaanderen	Houtave	4	0	8	12	12	8
	Koksijde	4	0	4	36	16	8
	Poperinge	44	20	44	52	68	56
	Zwevegem	24	12	20	4	24	24
Oost-Vlaanderen	Kieldrecht	44	4	48	56	64	40
	Nieuwenhove	40	8	12	44	64	32
Vlaams-Brabant	Huldenberg	16	4	8	0	12	4
Limburg	Tongeren	4	0	8	4	8	0

		25-26 april					
		Benchmark	Cellule	Henrik	KWS Ozon	Sahara	Tobak
West-Vlaanderen	Houtave	8	2	6	2	4	10
	Koksijde	14	28	36	26	48	14
	Poperinge	64	32	56	52	72	60
	Zwevegem	42	8	32	28	38	34
Oost-Vlaanderen	Kieldrecht	16	4	32	36	36	16
	Nieuwenhove	36	44	40	44	12	44
Vlaams-Brabant	Huldenberg	28	12	36	16	36	28
Limburg	Tongeren	8	0	8	4	12	0

Ook in de fungicidenproeven in Poperinge (ras Kundera) en Zwevegem (ras Expert) is de aantasting groot, namelijk 52 en 56 bladeren op 120 zijn aangetast.

Op de overige waarnemingspercelen in West-Vlaanderen worden aantastingen van 0 tot 41 bladeren op 120 bladeren waargenomen.

Besluit bladvlekkenziekte in wintertarwe

Bladvlekkenziekte breidde afgelopen week verder uit. Op alle waarnemingspercelen wordt bladvlekkenziekte waargenomen, doch er zijn duidelijke verschillen naargelang de regio, het perceel en het ras en de zaaidatum. Naargelang de zaaidatum en het ras zijn er verschillen in het bereikte ontwikkelingsstadium (eerste knoop tot verschijnen laatste blad). Dit betekent dat de toestand op perceelsniveau dient opgevolgd te worden. Vooral vroeg gezaaide percelen, en gevoelige rassen moeten momenteel kort opgevolgd worden.

Zolang niet alle bladlagen ontwikkeld zijn en dus het stadium laatste blad niet bereikt is, hoeft dit meestal niet onrustwekkend te zijn; in deze groeistadia van de tarwe is een bladseptoriabestrijding immers zelden rendabel.

Besluit bladvlekkenziekte in wintertarwe (vervolg)

Het is afwachten of bij de vorming van de voorlaatste en laatste bladlaag, de bladvlekkenziekte mee "opklimt" in het gewas. **Wanneer het voorlaatste en vooral het laatste volledig ontwikkelde blad nu bladvlekken zou vertonen, moet een behandeling overwogen worden.**

De regenrijke weersomstandigheden van de voorbije dagen waren echter zeer bevorderlijk voor de verspreiding en ontwikkeling van bladvlekkenziekte. Percelen waar nu bladvlekkenziekte wordt waargenomen, moeten de volgende weken goed opgevolgd worden om na te gaan of en wanneer een behandeling tegen bladseptoria moet worden uitgevoerd.

Voor een advies voor uw specifiek perceel verwijzen we naar de mogelijkheid om een gratis telling via het Epipre-adviesstelsel te laten doorrekenen, zodat u op een berekende manier al dan niet een vroege bespuiting kan uitvoeren.

Gele roest in wintertarwe

Gele roest breidde afgelopen week gemiddeld verder uit en enkele nieuwe aantastingen werden waargenomen.

Nieuwe aantastingen werden waargenomen (op de waarnemingsrassen vermeld op blz. 1):

- in de rassenproef te Houtave (provincie West-Vlaanderen) op het ras Cellule (6 bladeren) en het ras KWS Ozon (6 bladeren)
- in de rassenproef te Koksijde (provincie West-Vlaanderen) op het ras Henrik (8 bladeren) en het ras Sahara (20 bladeren)
- in de rassenproef te Zwevegem (provincie West-Vlaanderen) op het ras Benchmark (12 bladeren)
- op een praktijkperceel Sahara te Pervijze (provincie West-Vlaanderen) (1 blad)
- in de rassenproef te Kieldrecht (provincie Oost-Vlaanderen) op het ras Cellule (4 bladeren)
- in de rassenproef te Nieuwenhove (provincie Oost-Vlaanderen) op de rassen Cellule (4 bladeren) en het ras Sahara (4 bladeren)

Opvallende **verdere uitbreiding** van de gele roest werd waargenomen (op de waarnemingsrassen vermeld op blz. 1):

- in de rassenproef te Koksijde (provincie West-Vlaanderen) op het ras Benchmark (van 56 naar 80 bladeren), het ras Cellule (van 4 naar 36 bladeren) en het ras KWS Ozon (van 40 naar 64 bladeren)
- op het ras Expert in Koksijde (provincie West-Vlaanderen) (van 27 naar 34 bladeren)
- in de rassenproef te Poperinge (provincie West-Vlaanderen) op het ras Benchmark (van 20 naar 36 bladeren)
- te Zwevegem (provincie West-Vlaanderen) op het ras Expert (van 24 naar 33 bladeren)
- in Westkapelle (provincie West-Vlaanderen) op de variëteit RGT Reform (van 9 bladeren naar 18 bladeren)
- in de rassenproef te Kieldrecht (provincie Oost-Vlaanderen) op het ras Benchmark (van 4 naar 40 bladeren)

In Bottelare (provincie West-Vlaanderen) werd in een meer oppervlakkige controle van de rassen wintertarwe minder gele roest waargenomen.

In West-Vlaanderen werden op een aantal locaties alle rassen beoordeeld op de aanwezigheid van gele roest (waarnemingen uitgevoerd op de rassen Anapolis, Atomic, Benchmark, Bergamo, Britannia, Cellule, Collector, Expert, Gedser, Graham, Henrik, JB Diego, KWS Ozon, KWS Siskin, KWS Smart, Lithium, Mentor, Mosaïc, Popeye, Reflection, RGT Mondio, RGT Sacramento, Rubisko, Sahara, Terroir en Tobak).

Koksijde (kustpolder)

Het gewas bevond zich op 26 april in het stadium 1^e – 2^e knoop. In vergelijking met de waarnemingen op 18 april is de **druk van gele roest sterk toegenomen!** Een grote en tevens grootste aantasting van gele roest komt voor bij de rassen Atomic, Benchmark, Britannia, Expert, Gedser, KWS Ozon, Lithium, Popeye, Reflection en RGT Sacramento. Bij slechts drie rassen is er momenteel nagenoeg geen gele roest aanwezig, nl. bij KWS Siskin, Terroir en Tobak. Alle overige rassen vertonen momenteel gele roest variërend van eerder beperkt tot belangrijke aantastingen; belangrijke aantastingen komen voor bij Bergamo, Graham, Henrik, KWS Smart, Mentor, Rubisko en Sahara.

- Houtave (kustpolder) (het ras Expert ligt er niet in proef)
Het gewas bevond zich op 26 april in het stadium 1^e knoop. De druk door gele roest is te Houtave momenteel duidelijk lager dan in Koksijde. Gele roest wordt er voornamelijk vastgesteld op de rassen Atomic, Reflection en vooral op Benchmark.
- Zwevegem (Sint-Denijs)
Het gewas bevond zich op 27 april in het stadium 2^e – 3^e knoop. De druk door gele roest is te Zwevegem (Sint-Denijs) momenteel duidelijk lager dan in Koksijde. Gele roest wordt er voornamelijk vastgesteld op de rassen Atomic, Benchmark, Expert, Lithium en Reflection; doch duidelijk minder erg dan in Koksijde. Ook de rassen Gedser, Popeye en RGT Sacramento vertonen sporen van gele roest (makkelijk te vinden). Bij de overige rassen komt momenteel geen of nagenoeg geen gele roest voor.

Globaal neemt de druk van gele roest toe: vooral op de gevoeligste rassen en vooral in regio's die doorgaans een grotere druk kennen (zoals de kustpolder)!

Gele roest in triticale

In de rassenproef triticale in Bottelare (provincie Oost-Vlaanderen) blijken de rassen Sequenz, Joyce en Silverado en in mindere mate Kasyno, Exagone en Jokari aangetast.

In de rassenproef triticale te Sint-Niklaas (provincie Oost-Vlaanderen) blijft de gele roest stabiel.

Gele roest in spelt

In West-Vlaanderen in de kustpolder werd op de rassenproef spelt (rassen in proef: Cosmos, Serenite, Zollernspelz en Zurcher Oberlander Rotkorn) te Blankenberge een belangrijke aantasting van gele roest vastgesteld op de rassen Serenite, Zurcher Oberlander Rotkorn en vooral op het ras Cosmos. Het ras Zollernspelz vertoont eveneens gele roest doch in veel mindere mate. Het gewas bevond zich op 26 april doorgaans in het stadium 1^e knoop.

Besluit gele roest in wintertarwe, triticale en spelt

Zowel de aanwezigheid als de intensiteit van gele roest verschilt sterk naargelang de regio! Op basis van de waarnemingsvelden lijkt de druk van gele roest minder te zijn in Vlaams-Brabant en Limburg.

Haardvorming tot aantastingen over het volledige perceel worden vastgesteld bij de zeer gevoelige rassen. **Globaal neemt de druk van gele roest toe: vooral op de gevoeligste rassen en vooral in regio's die doorgaans een grotere druk kennen (zoals de kustpolder)!**

Waakzaamheid blijft geboden met de regen van afgelopen dagen en de voorspelde regen.

- Het is aldus belangrijk om uw **velden regelmatig te controleren op aanwezigheid van gele roest!**
 - In regio's die doorgaans een grotere druk van gele roest kennen (zoals de kustpolder) dienen alle rassen van nabij gevolgd te worden naar gele roest!
 - In de andere regio's dienen zeker de gevoeligste rassen voor gele roest nauwlettend in het oog gehouden te worden.
- **Wanneer haardvorming van gele roest optreedt, is het aangewezen om onmiddellijk een fungicidebehandeling uit te voeren met een curatief werkend fungicide.**
- Wanneer **geen haardvorming** waargenomen wordt, maar de aantasting van de gele roest verder uitbreidt, kan deze best ook worden behandeld. Als algemene stelregel geldt dat **wanneer op meer dan 2% van de bladeren gele roest wordt waargenomen**, best onmiddellijk een **fungicidebehandeling** wordt uitgevoerd met een curatief middel.
- **Er wordt aanbevolen de wintertarwe, triticale en spelt regelmatig op te volgen op aanwezigheid van gele roest, en dit in elk geval bij de gevoeligste rassen!**

Bruine roest in wintertarwe

Bruine roest wordt nog steeds alleen in West-Vlaanderen waargenomen:

- Cellule vertoont in 3 van de 4 rassenproeven in West-Vlaanderen sporen van bruine roest, gaande van 2 bladeren in Houtave tot 26 in Koksijde en 24 in Zwevegem; in Koksijde en Zwevegem breidde de aantasting afgelopen week ondanks de frissere weersomstandigheden op dit ras duidelijk uit. De aantasting op het ras Cellule in Koksijde en Zwevegem breidde zodanig uit dat een behandeling in dit stadium, namelijk tweede en derde knoop, er nodig is.
- Ook op een praktijkperceel in Houtem-Veurne en in de fungicidenproef in Zwevegem vertoont Cellule een aantasting van bruine roest; in Zwevegem breidde deze afgelopen week ook verder uit.
- In de rassenproef te Koksijde is de aantasting bij de variëteit Tobak ook danig uitgebreid tot 46 bladeren.
- Nieuwe maar beperkte aantastingen werden waargenomen op de variëteit Henrik in Koksijde (4 bladeren) en de variëteit KWS Ozon in Zwevegem (4 bladeren). De nieuwe aantastingen zijn niet in die mate dat een behandeling nodig is.

Besluit bruine roest in wintertarwe

Bruine roest wordt op enkele percelen vastgesteld (bij de gevoeligste rassen) en neemt uitbreiding in vergelijking met vorige week. Eens er bruine roest wordt vastgesteld op een perceel, is een regelmatige opvolging sterk aan te bevelen.

Graanhaantje en bladluizen

Op een apart waarnemingsnetwerk in Vlaanderen worden het graanhaantje en bladluizen opgevolgd. Op alle waarnemingspercelen werden eitjes van het graanhaantje gevonden, maar in hele kleine aantallen: tussen 2 en 6 eitjes verdeeld over 240 planten. Op sommige percelen werden ook nog wat bladluizen gevonden, maar ook in hele kleine aantallen. De sluipwespen zijn ook reeds actief. Afhankelijk van het perceel is 1/3^e tot de helft van de bladluizen reeds geparasiteerd.

SAMENGEVAT

- **Oogvlekkenziekte en meeldauw**

Oogvlekkenziekte en meeldauw vormen doorgaans nog steeds geen probleem.

- **Bladvlekkenziekte (septoria)**

Septoria breidde afgelopen week verder uit. In functie van de aantasting en het reeds bereikte ontwikkelingsstadium kan een behandeling gerechtvaardigd zijn. Wanneer het voorlaatste en vooral het laatste volledig ontwikkelde blad nu bladvlekken vertonen, kan een behandeling overwogen worden. De wisselvallige weersomstandigheden van de afgelopen dagen maar ook de voorspellingen voor de volgende dagen zijn gunstig voor een verdere verspreiding en uitbreiding. Verdere opvolging is zeer belangrijk.

- **Gele roest**

Globaal neemt de druk van gele roest toe: vooral op de gevoeligste rassen en vooral in regio's die doorgaans een grotere druk kennen (zoals de kustpolder)!

Waakzaamheid blijft geboden met de regen van afgelopen dagen en de voorspelde regen.

Het is aldus belangrijk om uw **velden regelmatig te controleren op aanwezigheid van gele roest!**

- In regio's die doorgaans een grotere druk van gele roest kennen (zoals de kustpolder) dienen **alle rassen** van nabij gevolgd te worden naar gele roest!

- In de andere regio's dienen zeker de gevoeligste rassen voor gele roest nauwlettend in het oog gehouden te worden.

(spuitdrempel: zie vorige bladzijde kader "Besluit gele roest in wintertarwe, triticale en spelt").

- **Bruine roest**

Bruine roest komt op enkele locaties in West-Vlaanderen voor. Op enkele percelen is de aantasting en mate van uitbreiding dermate dat een behandeling reeds achtzaam is. Dit betreft slechts enkele percelen! Op het merendeel van de percelen wordt geen bruine roest waargenomen.

VOLGEND BERICHT: 4 mei 2016

De LCG-Graanberichten worden per mail en per post verstuurd op datum van het bericht en kunnen tevens geraadpleegd worden op de LCG-website (www.lcg.be) vanaf deze datum.

Alle rechten voorbehouden. Niets uit deze uitgave mag worden overgenomen, in eigen vorm of wijze, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever. Het Landbouwcentrum Granen Vlaanderen is niet aansprakelijk voor eventuele schadelijke gevolgen die zouden kunnen ontstaan bij het gebruik van de gegevens uit deze opgave.

Project met financiële steun van de Vlaamse overheid, Departement Landbouw en Visserij,
Afdeling Voorlichting

De LCG-Graanberichten komen tot stand door medewerking van volgende partners van het LCG-Vlaanderen:

- de Vlaamse overheid, Departement Landbouw en Visserij, Afdeling voorlichting, doelgroepenbeleid, kwaliteit plant, Team Voorlichting*
- Inagro vzw, afdeling Akkerbouw, te Rumbeke-Beitem*
- de Bodemkundige Dienst van België, te Leuven-Heverlee*
- Universiteit Gent, faculteit Bio-ingenieurswetenschappen, vakgroep toegepaste biowetenschappen, te Gent*
- vzw PIBO Campus en het Provinciaal Instituut voor Biotechnisch Onderwijs (PIBO), te Tongeren*
- het Vrij Technisch Instituut, Land- en Tuinbouw, te Poperinge*
- het Land- en Tuinbouwcentrum Waasland (LTCW), Biotechnische & Sport, te Sint-Niklaas*